

ઉકેલપત્ર : સત્સંગ પ્રવીણ - ૧

(સમય : સવારે ૯ થી ૧૨)

રવિવાર, ૭ જુલાઈ, ૨૦૧૮

કુલ ગુણ : ૧૦૦

નોંધ :- (૧) આપેલ આવૃત્તિ પ્રમાણેના પુસ્તકના જવાબ જ માન્ય રાખવા. તે સિવાયની આવૃત્તિના જવાબ માન્ય ન રાખવા.

(૨) જમણી બાજુએ આપેલા અંકો જે તે પ્રશ્નના ગુણાંક દર્શાવે છે.

(૩) જમણી બાજુએ પ્રશ્નની બાજુમાં કૌંસમાં આપેલા અંકો જે તે પ્રશ્નના જવાબના પાઠ/પાના નંબર દર્શાવે

અગત્યની સૂચના

પ્રશ્નપત્રમાં દરેક પેટા પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ ખાનામાં, લખેલા ગુણની પછીના ખાલી ખાનામાં (ગુણ : ૧) પરીક્ષાર્થીને આપેલ ગુણ લખવાના છે. જો પ્રશ્નનો જવાબ ખોટો હોય તો તે ખાનામાં '૦' (આંકડામાં શૂન્ય) લખવું. ખરાં (✓) કે ખોટાં (X) ની નિશાની દરેક પેટા પ્રશ્નની ડાબી બાજુની ખાલી જગ્યામાં જ - પ્રશ્ન શરૂ થાય તે પહેલાં જ કરવી.

વિશેષ નોંધ

આપ જ્યારે પેપર તપાસો ત્યારે જ્યારે લાંબા જવાબોમાં દા. ત. ટૂંકનોંધ, પાંચ મુદ્દાના વાક્યો, કારણો વગેરે પ્રશ્નોમાં આપ જ્યારે ફાળવેલા ગુણ કરતાં ઓછા ગુણ આપતાં હોવ ત્યારે પરીક્ષાર્થીએ કયો મુદ્દો નથી લખ્યો જેના તમે ગુણ કાપ્યા છે. તેની તમે ટૂંકમાં ડાબી બાજુ ઉપર નોંધ લખો. દા.ત. માર્ચ-૨૦૧૭માં પ્રવેશ-૧ માં 'જોબનપગીનું પરિવર્તન' ટૂંકનોંધ પૂછાઈ હતી. જેમાં જોબનપગી પ્રાર્થના કરતાં પોતાના દોષનું વર્ણન કરતાં કહે છે. 'પ્રભુ ! હું કુળહીન, કુટિલ, કુપાત્ર, બુદ્ધિહીન છું. મેં આપને ન ઓળખ્યા. દીનબંધુ ! દયા કરો. મારું મહાપાપ મટાડો.' આ મુદ્દો પરીક્ષાર્થીએ નથી લખ્યો તો બાજુમાં તમે લખી શકો કે 'પોતાના દોષ કહે છે.' આટલું જ લખવાનું છે અને તમે ગુણ ઓછા આપી શકો છો એટલે કે ફાળવેલ ગુણ કરતાં ઓછા ગુણ આપતાં પહેલાં બાજુમાં કયો મુદ્દો નથી તેની ટૂંકમાં નોંધ લખવી જરૂરી છે.

(વિભાગ - ૧ : શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ ઉપાસના, પંદરમી આવૃત્તિ - ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૫)

પ્ર.૧ નીચે આપેલા પ્રસંગોમાંથી કોઈ પણ એક વર્ણવી સિદ્ધાંત લખો. (કુલ ગુણ : ૪)

નોંધ : (૧) આ જ સિદ્ધાંત હોવો જરૂરી નથી. પરીક્ષકે વિષયને અનુરૂપ સિદ્ધાંત છે કે નહીં તે જાતે નક્કી કરીને તેના ગુણ આપવાના છે. પ્રસંગ ૩ ગુણ અને સિદ્ધાંતનો ૧ ગુણ. (૨) પ્રસંગના મુખ્ય મુદ્દા હાઈલાઈટ કરેલા છે. એટલા મુદ્દાનો સમાવેશ થયેલો હોય તો પૂરા ગુણ આપવા.

૧. ઠંડીમાં પણ મહારાજે નહાવા માટે ઠંડુ પાણી માંગ્યું. (૬/૧૧૭-૧૧૮) : સંવત ૧૮૮૪માં બહુ ઠંડી પડવાથી સ્વામી સગડી રાખી તાપતા હતા. વધુ પડતા તાપથી સ્વામીને ગરમી થઈ. બરાબર તે જ વખતે ગઢડામાં મહારાજે નાહવા માટે ટાઢું પાણી માગતા સૌને આશ્ચર્ય થયું. મુક્તાનંદ સ્વામીના પૂછવાથી મહારાજે કહ્યું : 'અમારું અક્ષરધામ તપવાથી અમે તપી ગયા. ત્યારે સ્વામીએ કહ્યું : 'અક્ષર તો શીતળ અને શાંત છે તે કેમ તપે ?' ત્યારે મહારાજે કહ્યું : 'અમારું મૂર્તિમાન અક્ષરધામ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, સગડીથી તાપતાં, વધુ પડતા તાપથી તપી ગયા. તેથી અમે પણ તપી ગયા. સિદ્ધાંત : બ્રહ્મ અને પરબ્રહ્મની એકાત્મતા દેખાય છે.
૨. સ્વામિનારાયણ મંત્રના પ્રતાપે જીવોની નરક યાતનામાંથી મુક્તિ (૪/૪૬-૪૭) લોજ-માંગરોળમાં રામાનંદ સ્વામીના અંતર્ધાન પછી શ્રીજી મહારાજે અપાર ઐશ્વર્ય બતાવ્યું અને સમાધિ પ્રકરણ ચલાવ્યું. મહારાજ ગાદી પર પધાર્યા પછી એક વખત કાલવાણી ગામમાં ભીમભાઈ નામના ભક્તે શ્રીજીમહારાજને વિનંતી કરી કહ્યું કે "જ્યારે નવો રાજા ગાદીએ બેસે ત્યારે બંદીવાનોને છોડી મૂકે છે. તો આપ તો સર્વ અવતારના અવતારી છો. આપ ગાદી પર બિરાજ્યા એ નિમિત્તે નરકનાં કુંડમાં અપાર યાતના ભોગવી રહેલા જીવોની મુક્તિ કરો." શ્રીજીમહારાજે તેમની પ્રાર્થના સાંભળી પોતાના મુક્ત સ્વરૂપાનંદ સ્વામીને સમાધિમાં યમપુરીમાં મોકલ્યા. ત્યાં યમયાતના ભોગવતા જીવોનો કકળાટ સાંભળી તેમને દયા આવી અને તેમણે એ જીવો પાસે 'સ્વામિનારાયણ' નામનાં મંત્રની ધૂન કરાવી. એ મંત્રના પ્રતાપે સૌ જીવોને નરક યાતનામાંથી મુક્ત કરી, ચતુર્ભુજ સ્વરૂપ ધારણ કરાવી, ભૂમાપુરુષના લોકમાં મોકલી આપ્યા. આવું અપાર ઐશ્વર્ય પોતાના પરમહંસો દ્વારા, મુક્તો દ્વારા બતાવ્યું. આ પરથી સદ્ગુરુ મુક્તાનંદ સ્વામીએ કીર્તન બનાવ્યું છે. 'પોતે પરબ્રહ્મ રે, સ્વામી સહજાનંદ, નારાયણ પ્રબળ પ્રતાપ છે. સ્વામિનારાયણ મુખે ઉચ્ચરે, તેને જન્મમરણ જમનો ભય જાય, સરવે નરકના કુંડ ખાલી થયા, ભૂખ્યા જમગણ રે કર ઘસી પસ્તાય. 'સહજાનંદ સ્વામી રે, ન પ્રગટત આ સમે રે, પ્રાણી કોઈ પામત નહિ ભવપાર...' સદ્ નિષ્કુળાનંદ સ્વામીએ પણ લખ્યું છે : 'જીવ સંયમનીએ (યમપુરીમાં) શીદ જાય રે, પ્રગટ પ્રભુ છે પૃથ્વી માંય રે..' બેસે રાજા ગાદી પર કોય રે, છોડે બંધિવાનના બંધ સોય રે; તેમ બંધથી છોડ્યા બહુ

જન રે, પોતે પ્રગટ શ્રી ભગવન રે; મહામોટો પ્રતાપ પ્રગટાવી રે, રીત નૌતમ ન્યારી ચલાવી રે, જેને ઉપર નહીં બીજો કોય રે, તે તો જેમ કરે તેમ હોય રે; સૌના નાથ નિયંતા સ્વામી રે, સૌ ધામતણા પણ ધામી રે; તે તો અઢળક આજ ઢળિયા રે, થયા સુખી જન જેને મળિયા રે; **સિદ્ધાંત :-** શ્રીજીમહારાજના પરમહંસની પણ સામર્થી છે તે નરક યાતનામાંથી જીવોને છોડાવી શકે તો પછી શ્રીજીમહારાજની સામર્થી તો અપાર જ ગણાય. પાર પામી શકાય જ નહિ. જો કે પરહંસની સામર્થી પણ શ્રીજીમહારાજ થકી જ હતી. પુરુષોત્તમ નારાયણની પ્રકૃતિ દયાવાન છે. તેઓ જીવોના ગુના સામે જોતા જ નથી.

૩. ‘એવા સદ્ગુરુ કોણ ?’ (૬/૧૧૫-૧૧૬) આ. સં. ૧૮૬૮માં સારંગપુરમાં રાઠોડ ધાધલને ઘેર શ્રીજી મહારાજે રંગોત્સવ કર્યો અને સંતો સાથે રાસ લીધો. મહારાજે આ પ્રસંગે કબીર રચિત હોરીનું પદ ગાવા લાગ્યા.

‘જોગીયા ટાળત જનમ કેરા ફાંસલા રે; પ્રેમના પ્યાલા જોગીઆ, જુગ જુગ જીવો સો જોગીઆ.....’

કોટિ કૃષ્ણ જોડે હાથ, કોટિ વિષ્ણુ નમે માથ, કોટિ શંકર ધરે ધ્યાન, કોટિ બ્રહ્મા કથે જ્ઞાન, સદ્ગુરુ ખેલે વસંત.....’

શ્રીજીમહારાજે આ પદ ગાઈને સંતોને પૂછ્યું, ‘એવા સદ્ગુરુ કોણ ?’ પ્રથમ જ્યારે લોજ અને માંગરોળમાં આવા પ્રસંગે મહારાજે કહેલું કે ‘એવા સદ્ગુરુ અમે છીએ’ તે પ્રમાણે સંતોએ જ્યારે કહ્યું કે ‘એવા સદ્ગુરુ તો આપ છો.’ ત્યારે શ્રીજીમહારાજે ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની છાતીમાં છડી અડાડી કહ્યું, ‘અમે તો સર્વોપરી પુરુષોત્તમ નારાયણ છીએ અને આ પદમાં જે મહિમા સદ્ગુરુનો કહ્યો તે તો આ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી છે. આ અનાદિ સદ્ગુરુ એવા ગુણાતીતાનંદ સ્વામી તે ધામરૂપે અમને અને અનંત કોટિ મુક્તોને ધારી રહ્યા છે અને સાકાર રૂપે અક્ષરધામમાં અને અહીં અમારી સાથે અમારી સેવામાં સર્વોપરી ઉપાસના પ્રવર્તાવવા સારુ સદ્ગુરુ રૂપે પ્રગટ થયા છે.’ **સિદ્ધાંત:** આ પ્રસંગે શ્રીજીમહારાજે ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની સૌને ઓળખાણ કરાવી પૂર્ણ પુરુષોત્તમનારાયણ પોતે જે ધામમાં નિવાસ કરતાં હોય તેવા પોતાના ધામરૂપ અક્ષરને તેઓ જ ઓળખાવી શકે.

પ્ર.૨ નીચે આપેલામાંથી કોઈ પણ બે વિષયના સંદર્ભમાં શાસ્ત્રનાં ત્રણ પ્રમાણો આપો. (કુલ ગુણ : ૬)

નોંધ :- દરેક પ્રમાણ દીઠ ૧ ગુણ. સંદર્ભ શાસ્ત્રનું નામ અને ક્રમાંક લખવો ફરજિયાત છે. પ્રમાણમાં ક્યારેક સંસ્કૃત શ્લોક અને ભાષાંતર હોય છે. પરીક્ષાર્થીએ કોઈ પણ એક લખ્યું હોય તો પણ સાચું આપવું.

૧. **બ્રહ્મરૂપ થવાની આવશ્યકતા : નિર્વિઘ્ન ભક્તિ માટે (૬/૮૭-૮૮) પ્રમાણ : ૧** “એવી સ્થિતિમાં શિવજી નો’તા વર્તતા તો મોહિની સ્વરૂપમાં મોહ પામ્યા અને એવી સ્થિતિમાં બ્રહ્મા નો’તા વર્તતા તો સરસ્વતીને દેખીને મોહ પામ્યા અને એવી સ્થિતિમાં નારદજી નો’તા વર્તતા તો પરણ્યાનું મન થયું અને ઈન્દ્ર તથા ચંદ્રાદિક તેમને જો એવી સ્થિતિ નો’તી તો કલંક લાગ્યાં.” (વચ.ગ.પ્ર. ૨૩) **પ્રમાણ : ૨** “સોનું ને સ્ત્રી એ બે અતિ બંધનકારી છે અને એ બે પદાર્થનું બંધન તો ત્યારે ન થાય, જ્યારે પ્રકૃતિપુરુષ થકી પર એવું જે શુદ્ધ ચૈતન્યબ્રહ્મ તેને જ એક સત્ય જાણે ને તે બ્રહ્મને જ પોતાનું સ્વરૂપ માને અને તે બ્રહ્મરૂપ થઈને પરબ્રહ્મ એવા જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન તેનું ભજન કરે.” (વચ.ગ.મ. ૩૦)

પ્રમાણ : ૩ “બ્રહ્માંડમાં એવો કોઈ પુરુષ નથી જેને સ્ત્રી ન જોઈએ, ને એવી કોઈ સ્ત્રી નથી જેને પુરુષ ન જોઈએ. તેમાંથી નોખા પાડવાનો તો મહારાજે એક શ્લોક લખ્યો છે જે, નિજાત્માનં બ્રહ્મરૂપમ્... જેમ ગુજરાતની પૃથ્વીમાં પાતાળ સુધી ખોદીએ તો પણ પાણી ન મળે, તેમ બ્રહ્મરૂપ થાવું તેમાં કોઈ દોષ જ ન મળે.” (સ્વા.વા.૧/૧૪૧) વળી, ‘નિજાત્માનં બ્રહ્મરૂપમ્...’ એ આજ્ઞા પળે તો.... કારણ દેહનો નાશ થાય છે.” (સ્વા.વા. ૫/૭૨)

(નોંધ : હિન્દીના પુસ્તકમાં સ્વામીની વાતોનો ક્રમાંક આપ્યો ન હોવાથી હિન્દી માધ્યમના પરીક્ષાર્થીએ ક્રમાંક ન લખ્યો હોય તો ગુણ કાપવા નહિ.)

૨. **ધામમાં અને પૃથ્વી ઉપર - બન્ને ઠેકાણે સદા સાકાર (૩/૧૬-૧૭-૧૮) પ્રમાણ : ૧** “ભગવાનના અક્ષરધામને વિષે જે ભગવાનનો આકાર છે તથા તે ભગવાનના પાર્ષદ જે મુક્ત તેમના જે આકાર છે, તે સર્વે સત્ય છે ને દિવ્ય છે ને અતિશય પ્રકાશે યુક્ત છે. અને તે ભગવાનનો ને તે મુક્તનો જે આકાર છે, તે પુરુષના જેવો દ્વિભુજ છે ને સચ્ચિદાનંદ રૂપ છે.” (વચ.ગ.અં. ૩૮) **પ્રમાણ : ૨** “ભગવાનનું બ્રહ્મપુર ધામ છે તેને વિષે ભગવાન સદાય સાકાર મૂર્તિમાન વિરાજમાન છે.” (વચ.ગ.અં. ૭) **પ્રમાણ : ૩** પ્રેમાનંદ સ્વામીના કીર્તનમાં શ્રીજીમહારાજ કહે છે : “મારું ધામ છે રે, અક્ષર અમૃત જેનું નામ; તેમાં હું રહું રે, દ્વિભુજ દિવ્ય સદા સાકાર.” **પ્રમાણ : ૪** “તે તેજને વિષે (અક્ષરધામને વિષે) એક ભગવાનની મૂર્તિ દેખાય છે તે અતિ પ્રકાશમય છે અને તે મૂર્તિ ઘનશ્યામ છે તો પણ અતિશય તેજે કરીને શ્યામ જણાતી નથી, અતિશય શ્વેત જણાય છે. અને તે મૂર્તિ દ્વિભુજ છે અને તે મૂર્તિને બે ચરણ છે અને અતિશય મનોહર છે. પણ ચાર ભુજ કે અષ્ટભુજ કે સહસ્રભુજ તે એ મૂર્તિને નથી. એ મૂર્તિ તો અતિ સૌમ્ય છે અને મનુષ્યના જેવી આકૃતિ છે ને કિશોર છે.” (વચ.ગ.મ. ૧૩) **પ્રમાણ : ૫** “જેવા પ્રગટ ભગવાન પૃથ્વી ઉપર વિરાજે છે અને જેવા તે ભગવાનના ભક્ત ભગવાનની સમીપે વિરાજે છે તેવાને તેવા જ જ્યારે આત્યંતિક પ્રલય થાય છે ત્યારે પણ રહે છે. અને આ ભગવાન

ને ભગવાનના ભક્ત તે સદા સાકાર જ છે.” (વચ.ગ.પ્ર. ૩૭) પ્રમાણ : ૬ “આત્યંતિક પ્રલય થાય છે ત્યારે પણ ભગવાન ને ભગવાનના ભક્ત તે દિવ્ય સાકાર રૂપે કરીને અક્ષરધામને વિષે દિવ્ય ભોગને ભોગવતાં થકા રહે છે. અને તે ભગવાનનું રૂપ ને ભગવાનના ભક્તનાં રૂપ તે અનંત સૂર્ય ચંદ્રના પ્રકાશ સરખા પ્રકાશે યુક્ત છે... ને એવા તેજોમય દિવ્યમૂર્તિ જે ભગવાન તે જીવોના કલ્યાણને અર્થે ને પોતાને વિષે નવ પ્રકારની ભક્તિ જીવોને કરાવવાને અર્થે કૃપા કરીને પોતાની જે સર્વે શક્તિઓ, ઐશ્વર્ય, પાર્ષદ તેણે સહિત થકા જ મનુષ્ય જેવા થાય છે, ત્યારે પણ જે એવા મર્મના જાણનારા છે તે ભગવાનનું સ્વરૂપ અક્ષરધામને વિષે જેવું રહ્યું છે તેવું જ પૃથ્વીને વિષે જે ભગવાનનું મનુષ્ય સ્વરૂપ રહ્યું છે. તેને સમજે છે; પણ તે સ્વરૂપને વિષે ને આ સ્વરૂપને વિષે લેશમાત્ર ફેર સમજતા નથી.” (વચ.પં. ૭)

૩. સર્વથી પર અક્ષરધામ અને અક્ષરધામાધિપતિ શ્રીહરિ સર્વોપરી (૪/૨૯-૩૨)

પ્રમાણ : ૧ બદ્રીતળે રાખ્યા ઋષીશ્વર, નિરન્નમુક્ત રાખ્યા શ્વેતદ્વીપમાં;

ગોપીગોપ રાખ્યા ગોલોકે, રાખ્યા મુક્ત અક્ષર સમીપમાં. (નિ. કા. વચનવિધિ : ૩૭)

(નોંધ :- આ કિર્તનની આગળની પંક્તિઓ પરીક્ષાર્થીએ લખી હોય કે ન લખી હોય અને ઉપરની બે જ પંક્તિ લખી હોય તો પણ સાચું આપવું.)

પ્રમાણ : ૨ ‘યૌદ લોક વૈકુંઠ લગી, માયાની પાગી રે; તેથી અનુભવી અળગા રહે, ત્રિય તાપ આગી રે.’ (સદ્. મુક્તાનંદ સ્વામી)

પ્રમાણ : ૩ “પશુના સુખથી મનુષ્યમાં અધિક સુખ છે ને તે કરતાં રાજાનું સુખ અધિક છે, ને તેથી દેવતાનું સુખ અધિક છે, ને તેથી ઈન્દ્રનું અધિક છે ને તેથી બૃહસ્પતિનું ને તેથી બ્રહ્માનું ને તેથી વૈકુંઠલોકનું ને તેથી ગોલોકનું સુખ તે અધિક છે. અને તેથી ભગવાનના અક્ષરધામનું સુખ અતિ અધિક છે.” (વચ. પં. ૧)

પ્રમાણ : ૪ ‘જેહ ધામને પામીને પ્રાણી, પાછું પડવાનું નથી રે; સર્વે પર છે સુખની ખાણી, કેવું કહીએ તેને કથી રે.

અનંત મુક્ત જ્યાં આનંદે ભરિયા, રહે છે પ્રભુજની પાસ રે; સુખ સુખ જ્યાં સુખના દરિયા, ત્યાં વસી રહ્યા વાસ રે;

એવા ધામની આગળ બીજાં, શી ગણતીમાં ગણાય રે....’ (યોસઠપદી : ૫૫, ૫૬)

પ્રમાણ : ૫ “જે ભગવાનનું અક્ષરધામ છે તેની આગળ બીજા જે દેવતાના લોક છે તેને મોક્ષધર્મને વિષે નરક તુલ્ય કહ્યાં છે.” (વચ. સા. ૧, ૪, ૧૧, ગ. અં. ૨૮)

પ્રમાણ : ૬ ‘મા’ પ્રલય કાળના અગ્નિમાં સીજાં, હંમેશ જે હણાય રે. પ્રકૃતિપુરુષ પ્રલયમાં આવે, ભવ બ્રહ્મા ન રહે કોય રે, યૌદ લોક ધામ રહેવા ન પામે, સર્વે સંહાર હોય રે.’ (યોસઠપદી, ૫૬)

પ્રમાણ : ૭ “ભગવાનનું જે અક્ષરધામ ને તે ધામને વિષે રહી એવી જે ભગવાનની મૂર્તિ ને તે ધામને વિષે રહ્યા એવા જે ભગવાનના ભક્ત તે વિના જે જે લોક છે ને તે લોકને વિષે રહ્યા એવા જે દેવ છે ને તે દેવના વૈભવ છે, તે સર્વે નાશવંત છે.” (વચ. ગ. મ. ૨૪)

પ્રમાણ : ૮ ન તદ્ભાસયતે સૂર્યો ન શશાઙ્કો ન પાવકઃ । યદ્ગત્વા ન નિવર્તન્તે તદ્ધામ પરમં મમ ॥ (ગીતા ૧૫-૬) અર્થાત્ જે ધામને પામીને પુનરાગમન પામતા નથી, જે ધામને સૂર્ય, ચંદ્ર અને અગ્નિ પ્રકાશિત કરી શકતા નથી, તે મારું પરમધામ છે. (ગીતા ૧૫-૬)

(નોંધ :- સંસ્કૃત કે ગુજરાતી કોઈપણ એક લખ્યું હોય તો પણ સાચું આપવું.)

પ્રમાણ : ૯ અક્ષરધામની અવધિ નથી, એ અધો-ઉર્ધ્વ અને પ્રમાણે રહિત છે. (વચ. લોયા. ૧૪)

પ્રમાણ : ૧૦ ‘મારું ધામ છે રે, અક્ષર અમૃત જેનું નામ; સર્વ સામ્રથી રે, શક્તિ ગુણે કરી અભિરામ, અતિ તેજોમય રે, રવિ શશિ કોટિક વારણે જાય, શીતળ શાંત છે રે, તેજની ઉપમા નવ દેવાય.’

(શ્રીજીમહારાજ ઓરડાના પદમાં, સદ્ગુરુ પ્રેમાનંદ સ્વામી)

પ્રમાણ : ૧૧ ‘તેજ તેજ જિયાં તેજ અંબાર, તેજોમય તન તેનાં રે, તેજોમય જ્યાં સર્વે આકાર, શું કહિયે સુખ એનાં રે, તે તેજ મધ્યે સિંહાસન શોભે, તિયાં બેઠા બહુનામી રે, નિષ્કુળાનંદ કહે મન લોભે, પૂરણ પુરુષોત્તમ પામી રે.’

(યોસઠપદી : ૫૫) (સદ્. નિષ્કુળાનંદ સ્વામી)

પ્રમાણ : ૧૨ બીજાં ધામો કરતાં અક્ષરધામ શ્રેષ્ઠ છે. (સ્વા.વા.૩/૧૧, ૨૩, ૪૯)

પ્રમાણ : ૧૩ “એવો જે અક્ષરરૂપ ધામ તે પરાત્પર છે.” (વેદરસ : ૫-૧૪૬)

પ્રમાણ : ૧૪ “અમે એકલા જ તે સર્વે થકી પર એવું જે શ્રીપુરુષોત્તમનું ધામ તેમાં ગયા. ત્યાં પણ હું જ પુરુષોત્તમ છું. મારા વિના બીજો મોટો કોઈ દેખ્યો નહિ... ને જે જે જીવ મારે શરણે આવ્યા છે... તેને સર્વેને હું સર્વોપરી એવું જે મારું ધામ છે તેને પમાડીશ.” (વચ.અમ. ૭)

પ્ર.૩ પ્રમાણ, સિદ્ધાંત કે કડી પરથી વિષયનું શીર્ષક આપો. (કુલ ગુણ : ૫)

૧. “વેદ એ બ્રહ્મનું ગાન કરે છે. તે કલ્યાણનો માર્ગ પણ એ (બ્રહ્મ) થકી જ છે.” (૫/૭૬, ૭૮)

જ. શ્રીજીમહારાજના અંતર્ધાન પછી પ્રગટપણું કેવી રીતે ?

૨. નિષ્કુળાનંદ નિહાળતાં ન જડે એ બેની જોડ, (૬/૧૩૧, ૧૩૨)

જ. અન્ય પરમહંસોએ કહેલો સ્વામી નો અસાધારણ મહિમા

૩. “આપણે તો અક્ષરપુરુષોત્તમના બળદિયા છીએ.” (૫/૮૨, ૮૩)

જ. ગુણાતીત સંત એ ભગવાનનું પ્રગટ સ્વરૂપ છતાં ભગવાનના દાસ

૪. આપણે રાવણ કે શૂર્પણખા જેવા ભક્ત ન થવું પણ વિભીષણ જેવા ભક્ત થવું. (૬/૧૧૧, ૧૧૨)

જ. અક્ષર તથા પુરુષોત્તમની સરખી સેવા-ભક્તિનો મહિમા

૫. અતિઅપાર અક્ષરાતીત, થઈ તમારે તે સાથે પ્રીત. (૪/૩૮)

જ. શ્રીજીમહારાજનું સર્વોપરીપણું : અન્ય પરમહંસોનાં વચનોના આધારે

પ્ર.૪ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલા ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✓) નિશાની કરો.
(કુલ ગુણ : ૪)

❏ નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

(૧) ૨, ૪ (૬/૧૨૪-૧૨૫)

(૨) ૨, ૩, ૪ (૬/૧૦૪)

પ્ર.૫ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ બે વિષયનું વિવરણ લખો. (બારેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૮)

❏ નોંધ : (૧) વચનામૃત, સ્વામીની વાતો કે અન્ય શાસ્ત્રને સંદર્ભરૂપે ન દર્શાવ્યા હોય પણ વિવરણ લખ્યું હોય તો સંપૂર્ણ સાચું આપવું. (૨) ગુણના પ્રમાણમાં સંદર્ભો અને પ્રસંગો હોય તો ચાલે, બધા જ પ્રસંગ લખવા એવું જરૂરી નથી.

૧. ગુણાતીત સંતનો મહિમા : શ્રીજીમહારાજના શ્રીમુખે (૫/૮૫-૮૭) “એવી નિષ્ઠાવાળો જે સંત છે તેના પગની રજને તો અમે પણ માથે ચઢાવીએ છીએ અને તેને દુખવતા થકા મનમાં બીએ છીએ અને તેનાં દર્શનને પણ ઇચ્છીએ છીએ... એવા યથાર્થ ભગવાનના ભક્ત છે તેનું દર્શન તો ભગવાનનાં દર્શનતુલ્ય છે અને એનાં દર્શને કરીને અનંત પતિત જીવનો ઉદ્ધાર થાય એવા એ મોટા છે.” (ગ.પ્ર. ૩૭) “તે સંત થકી ભગવાન અથવા ભગવાનના ધામ તે અણુમાત્ર છેટે નથી.... એવા સંતનું દર્શન થયું ત્યારે એમ જાણવું જે મને સાક્ષાત્કાર ભગવાનનું દર્શન થયું.” (સા.૧૦) “જેને એવું સાધુપણું આવ્યું તેને ને પુરુષોત્તમ ભગવાનને કાંઈ છેટું રહેતું નથી. (ગ.પ્ર. ૪૪) એવી જાતના જ્ઞાન, ભક્તિ, વૈરાગ્યાદિક જે અનંત શુભ ગુણ તેણે યુક્ત જે ભક્ત હોય તેના હૃદયમાં ભગવાન નિવાસ કરે છે પછી તે ભક્ત જે તે ભગવાનને પ્રતાપે કરીને અનંત પ્રકારનાં ઐશ્વર્યને પામે છે ને અનંત જીવના ઉદ્ધારને કરે છે. સમર્થ થકા જરણા કરવી તે કોઈથી થાય નહિ. એવી રીતે જરણા કરે તેને અતિમોટા જાણવા. અને એ સમર્થ તો કેવો જે, એના નેત્રમાં ભગવાન જોનારા છે તે માટે બ્રહ્માંડમાં જેટલાં જીવ પ્રાણી છે તેનાં નેત્રને પ્રકાશ કરવાને સમર્થ થાય છે. અને એના પગમાં ચાલનારા ભગવાન છે તે માટે બ્રહ્માંડમાં સર્વ જીવના પગને વિષે ચાલવાની શક્તિને પોષણ કરવાને એ સમર્થ થાય છે. એમ એ સંતની સર્વ ઇન્દ્રિયોમાં ભગવાન રહ્યા છે તે માટે એ સંત તો બ્રહ્માંડમાં સર્વ જીવોની ઇન્દ્રિયોને પ્રકાશ કરવાને સમર્થ થાય છે, માટે એ સંત તો સર્વ જગતના આધારરૂપ છે.” (ગ.પ્ર. ૨૭) “ભગવાનના સાધુ તે તો ભવબ્રહ્માદિક દેવ થકી પણ અધિક છે.” (ગ.મ. ૫૮) “જ્યારે એ ભગવાનને ભજીને આવી રીતનો સાધુ થયો ત્યારે સાધુ થકી બીજી કોઈ મોટી પદવી નથી. જેમ રાજા હોય ને તેની રાણી હોય તે જેટલામાં રાજાનું રાજ્ય છે તેટલામાં રાણીનું રાજ્ય પણ કહેવાય અને જેવો રાજાનો હુકમ ચાલે તેવો રાણીનો પણ હુકમ ચાલે, તેમ ભગવાનનો પ્રતાપ છે તેવો જ એ સાધુનો પ્રતાપ છે.” (ગ.મ. ૨૨) “એવા જે (વડવાનળ અગ્નિ જેવા) મોટાપુરુષ છે તે સમુદ્રના જળ જેવા ખારા જીવ હોય તેને પણ મીઠા કરી નાખે છે. અને વડવાનળ અગ્નિ જેવા તો સિદ્ધ દશાવાળા ભગવાનના પરમ એકાંતિક સાધુ છે.” (વર. ૩) “એવા સાધુની સેવા કરે તો ભગવાનની સેવા કર્યા તુલ્ય ફળ થાય છે.” (ગ.અં. ૩૫) એવી રીતે ભગવાન ને ઉત્તમ લક્ષણવાળા જે સંત તેની અતિપ્રેમે કરીને સરખી સેવા જે કરે તો તે કનિષ્ઠ ભક્ત હોય ને તે બે જન્મે તથા ચાર જન્મે તથા દશ

જન્મે કે સો જન્મે કરીને ઉત્તમ ભક્ત જેવો થનારો હોય, તે આ ને આ જન્મે કરીને ઉત્તમ ભક્ત થાય છે. એવું ભગવાન ને તે ભગવાનના ભક્ત તેની સરખી સેવા કર્યાનું ફળ છે. (વર. ૫) “અતિશય જે મોટાપુરુષ હોય તેનો જે ઉપર રાજીપો થાય તેના ગમે તેવા મલિન સંસ્કાર હોય તો નાશ પામે અને મોટાપુરુષનો રાજીપો થયો હોય તો રાંક હોય તે રાજા થાય અને ગમે તેવાં ભૂંડા પ્રારબ્ધ હોય તો રૂડાં થાય અને ગમે તેવું તેને માથે વિઘ્ન આવનારું હોય તે નાશ થઈ જાય.” (ગ.પ્ર. ૫૮) “સત્પુરુષને વિષે દૃઢ પ્રીતિ એ જ આત્મદર્શનનું સાધન છે અને સત્પુરુષનો મહિમા જાણ્યાનું પણ એ જ સાધન છે અને પરમેશ્વરનું સાક્ષાત્ દર્શન થવાનું પણ એ જ સાધન છે.” (વર. ૧૧) આ ઉપરાંત અનેક વચનામૃતમાં લખ્યું છે કે એવા ગુણાતીત સંતના પ્રસંગથી સેવાથી, પ્રસન્નતાથી જ શુભ સંસ્કારો થાય છે, ભગવાનમાં પ્રીતિ થાય છે, સ્વભાવ ટળે છે, વાસના બળે, ધર્મ-જ્ઞાનાદિક અનંત કલ્યાણકારી ગુણો યુક્ત ભક્તિ ઉદય થાય છે અને જીવનું અતિશય રૂડું પણ એ થકી જ થાય છે, એટલે કે સંત થકી જે જે ચિંતવીએ તે તે પ્રાપ્ત થાય છે. તેથી શ્રીજીમહારાજ કહે છે. સંતનો સમાગમ મળ્યો તે તો મને પરમ ચિંતામણિ અને કલ્પવૃક્ષ મળ્યો છે.” (ગ.પ્ર. ૧૪)

૨. શ્રીજીમહારાજનું સર્વોપરીપણું : શ્રીમુખનાં વચનોના આધારે (૪/૩૨-૩૪) (૧) “દૂસરા અવતાર હૈ સો કાર્ય-કારણ અવતાર હુઆ હૈ ઔર મેરા યહ અવતાર હૈ સો તો જીવોકું બ્રહ્મરૂપ કરકે આત્યાંતિક મુક્તિ દેને કે વાસ્તે અક્ષરાતીત પુરુષોત્તમ જો હમ વહ મનુષ્ય જૈસા બન્યા હૂં.” (જૂના ખરડામાંથી) (૨) પૂર્વે શ્રીકૃષ્ણ પર્યંત સર્વ અવતારો કોઈ કાર્ય નિમિત્તે (અસુરોના સંહાર વગેરે માટે) થયા હતા અને એ કાર્ય પૂરું થતા જ પૃથ્વી પરથી અંતર્ધાન થઈ ગયા પણ ભગવાન સ્વામિનારાયણ તો જીવોને બ્રહ્મરૂપ કરવા અને તેમનું આંતરિક કલ્યાણ કરવા જ પધાર્યા હતા. વચનામૃતમાં પણ પોતાનું સર્વાવતારી પણું સ્પષ્ટ કરતાં કહે છે કે : (૧) “અને એવા સર્વોપરી જે પુરુષોત્તમ ભગવાન તે જ દયાએ કરીને જીવોના કલ્યાણને અર્થે આ પૃથ્વીને વિષે પ્રકટ થયા થકા સર્વ જનના નયનગોચર વર્તે છે ને તમારા ઈષ્ટદેવ છે ને તમારી સેવાને અંગીકાર કરે છે અને એવા જે પ્રત્યક્ષ પુરુષોત્તમ ભગવાન તેના સ્વરૂપમાં ને અક્ષરધામને વિષે રહ્યા જે ભગવાન તેના સ્વરૂપમાં કાંઈ પણ ભેદ નથી; એ બે એક જ છે. અને એવા જે આ પ્રત્યક્ષ પુરુષોત્તમ ભગવાન તે અક્ષરાદિક સર્વના નિયંતા છે ઈશ્વરના પણ ઈશ્વર છે, ને સર્વ કારણના પણ કારણ છે, ને સર્વોપરી વર્તે છે, ને સર્વ અવતારના અવતારી છે, ને તમારે સર્વને એકાંતિક ભાવે કરીને ઉપાસના કરવા યોગ્ય છે. અને આ ભગવાનના જે પૂર્વે ઘણાક અવતાર થયા છે, તે પણ નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે ને પૂજવા યોગ્ય છે.” (ગ.અં. ૩૮) (૨) શ્રીજીમહારાજ પોતાના પુરુષોત્તમપણાની સ્પષ્ટ વાત વચ.ગ.મ. ૧૩ માં કરતાં કહે છે : “જે એકરસ તેજ છે તેને આત્મા કહીએ તથા બ્રહ્મ કહીએ ને અક્ષરધામ કહીએ અને એ પ્રકાશને વિષે ભગવાનની મૂર્તિ છે તેને આત્માનું તત્ત્વ કહીએ તથા પરબ્રહ્મ કહીએ તથા પુરુષોત્તમ કહીએ.... જે તેજને વિષે મૂર્તિ છે તે જ આ પ્રત્યક્ષ મહારાજ છે એમ જાણજો.” (૩) મહારાજ સર્વઅવતારના અવતારી છે તે વાત દૃઢપણે જણાવતા વ.અમ.૬ માં કહે છે : “આ સત્સંગને વિષે જે ભગવાન (શ્રીજીમહારાજ) વિરાજે છે. તે જ ભગવાનમાંથી સર્વ અવતાર થયા છે. ને પોતે તો અવતારી છે ને એ જ સર્વના અંતર્યામી છે, અને એ જ અક્ષરધામને વિષે તેજોમય છે. ને સદા સાકાર રૂપ છે ને અનંત ઐશ્વર્યયુક્ત છે. ને એ જ અનંત બ્રહ્માંડના રાજાધિરાજ છે ને અક્ષરબ્રહ્મના પણ કારણ છે.” શ્રીજીમહારાજના આ શબ્દો તેમના જ સર્વોપરી સ્વરૂપની નિષ્ઠા દૃઢ કરવાનો સંકેત કરી જાય છે. મોક્ષમાર્ગમાં આ સર્વોપરી સ્વરૂપનિષ્ઠાની દૃઢતા એ આવશ્યક અંગ છે.

૩. અક્ષરબ્રહ્મનો મહિમા (૬/૧૦૧-૧૦૨) : અક્ષરબ્રહ્મનો અપાર મહિમા વેદો, ઉપનિષદો, ભગવદ્ગીતા વગેરે શાસ્ત્રોમાં તથા શ્રીજીમહારાજે વેદરસ અને વચનામૃતમાં કહ્યો છે. “દસ ઈન્દ્રિયો, પંચભૂત અને મન, આ સોળ વિકારથી યુક્ત અને ઉત્તરોત્તર દસ દસ ગણાં પૃથિવી આદિ અષ્ટાવરણોથી યુક્ત પચાસ કોટી યોજન વિસ્તારવાળું બ્રહ્માંડ પણ જેની પાસે પરમાણુ તુલ્ય જણાય છે અને આવા અનંત કોટિ બ્રહ્માંડો જેની પાસે પરમાણુ તુલ્ય જણાય છે તે અક્ષરબ્રહ્મ, સર્વના કારણ જે પ્રકૃતિપુરુષ તેનું પણ કારણ છે અને સાક્ષાત્ પુરુષાકૃતિ પરમાત્માનું ધામ છે.” (ભા. ૩/૧૧/૪૦) “અક્ષર સર્વના દ્રષ્ટા છે, સર્વના સાક્ષી છે. માટે એ સર્વનું બ્રહ્મને જાણપણું છે ને સર્વનું ઈશ્વરપણું (પ્રશાસકપણું) છે ને સર્વનું નિયંતાપણું છે ને કર્તાપણું છે ને એ બ્રહ્મ કૂટસ્થ છે. પુરુષ પ્રકૃતિ આદિક સર્વમાં મળી (વ્યાપી) રહ્યા છે. સર્વના અંતર્યામી છે ને સર્વના પ્રેરક છે ને એકરસ સ્વરૂપ છે ને અખંડ જ્ઞાનેયુક્ત છે... અને જેની સત્તાએ કરીને પુરુષ પ્રકૃતિમય જે સમસ્ત પ્રપંચ ઊપજે છે ને જેની સત્તાએ કરીને થોભે છે, તે બ્રહ્મ અનંત શક્તિએ કરીને યુક્ત છે... અને અતિ સૂક્ષ્મમાં અતિશે સૂક્ષ્મ છે.” (વેદરસ પૃષ્ઠ ૧૫૭ થી ૧૫૮ તથા ૧૬૫, ૨૧૩ના આધારે)

પ્ર.૬ નીચે આપેલાં વાક્યોમાંથી કોઈ પણ બે વિષે કારણો આપી સમજાવો. (બારેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૮)

❧ નોંધ : (૧) વચનામૃત, સ્વામીની વાતો કે અન્ય શાસ્ત્રને સંદર્ભરૂપે ન દર્શાવ્યા હોય પણ વિવરણ લખ્યું હોય તો સંપૂર્ણ સાચું આપવું. (૨) ગુણના પ્રમાણે ઉપરના મુદ્દા આવરી લેવા જોઈએ તથા રેફરન્સ નંબર ન આપ્યા હોય તો ચાલે.

૧. બાપુ રતનજી બોલ્યા સ્વામીના ઓશિયાળા થજો, પણ તેમને ઓશિયાળા કરશો નહિ. (૬/૧૩૩-૧૩૪)

“વાતો કરનારા અને ઝીલનારા તમારા જેવા જૂનાગઢમાં જ છે. મહારાજ ઘણી વાર કહેતા કે ‘આ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી જેવા કોઈ સમર્થ સાધુ નથી.’ બીજા કેટલાય મુક્તો મહારાજ સાથે પધાર્યા હતા, પણ તેમની મોટપ અક્ષર તુલ્ય તો નથી જ. સ્વામીની મોટપ તો આગળ જણાશે. માટે સ્વામીના ઓશિયાળા થજો, પણ તેમને ઓશિયાળા કરશો નહિ. શ્રીજીમહારાજ છતે સત્સુગ વર્તતો હતો, તેથી કામના અને ઊંઘના સંકલ્પો જુવાનીમાં પણ થતા નહિ. સ્વામી પાસે પણ એવો જ સત્સુગ વર્તે છે. માટે સ્વામીને રાજી કરશો તો મહારાજ રાજી થયા છે તેમ માનજો.”

૨. જેમ ધામની મૂર્તિ ગુણાતીત છે તેમજ મનુષ્યમૂર્તિ પણ ગુણાતીત છે. (૩/૧૮-૨૦)

“ભગવાન તો પરમ દિવ્યમૂર્તિ છે ને ભગવાનને વિષે તો એ મનુષ્યભાવનો લેશ નથી. માટે એ ભગવાનમાંથી મનુષ્યભાવને ટાળીને દેવભાવ લાવવો, પછી બ્રહ્માદિકનો ભાવ લાવવો, પછી પ્રધાનપુરુષનો ભાવ આવે, પછી પ્રકૃતિપુરુષનો ભાવ આવે, પછી અક્ષરનો ભાવ આવે, પછી અક્ષરાતીત એવા પુરુષોત્તમ તેનો ભાવ આવે છે.” (વચ. લો. ૧૮) આ દિવ્યભાવની વધુ સ્પષ્ટતા કરતાં શ્રીજીમહારાજ કહે છે : “ધામમાં રહી મૂર્તિ ને આ પ્રકટ શ્રીકૃષ્ણની મૂર્તિ (સહજાનંદ સ્વામી) તેમાં અધિકપણે સાદૃશ્યપણું છે... માટે ગુણાતીત એવું જે અક્ષરધામ તેને વિષે જે મૂર્તિ છે તે જ મૂર્તિ પ્રત્યક્ષ છે. એ બેમાં ફેર નથી. જેમ ધામની મૂર્તિ ગુણાતીત છે તેમજ મનુષ્યમૂર્તિ પણ ગુણાતીત છે.” (વચ. ગ.અં. ૩૧)

૩. ગોપાળાનંદ સ્વામીએ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને સમર્થ સાધુ કહ્યા. (૬/૧૨૮)

સંવત ૧૮૦૮માં સદ્. ગોપાળાનંદ સ્વામીએ અંતિમ મંદવાડ ગ્રહણ કર્યો અને આ લોકમાંથી ઉદાસ થઈ ગયા. આ જોઈ બોટાદના શિવલાલ શેઠ ઊંડા ઊતરી ગયા ને થોડીવાર પછી ગળગળા થઈને ગોપાળાનંદ સ્વામીને પૂછ્યું : ‘સ્વામી ! હવે અમારો કોઈ આધાર ?’ એટલે ગોપાળાનંદ સ્વામીએ કહ્યું : “તારે શું આધાર જોઈએ છે ? જો વ્યવહાર શીખવો હોય તો સુંદરિયાણાના પૂજા શેઠ પાસે જજે અને વ્યવહાર અને મોક્ષ બંને શીખવા હોય તો જૂનાગઢના જોગી ગુણાતીતાનંદ સ્વામી પાસે જજે. સ્વામી જેવા સમર્થ કોઈ સાધુ નથી.”

પ્ર.૭ ઉપસંહારના આધારે નીચેનાં સૈદ્ધાંતિક વાક્યો પૂરાં કરો. (કુલ ગુણ : ૭) (ઉપાસનામાં શું સમજવું ?)

૧. અક્ષરબ્રહ્મસ્વરૂપ ગુણાતીત ગુરુઓની આ પરંપરામાં ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, ભગતજી મહારાજ, શાસ્ત્રીજી મહારાજ તથા યોગીજી મહારાજ પ્રગટ થયા છે. અને આ પરંપરા અખંડ ચાલુ જ રહે છે. એક કાળે આવા એક જ ગુરુ દ્વારા આત્યંતિક કલ્યાણ(નો) માર્ગ ચાલુ રહે છે. (૧૪૩)

૨. જીવ એ પરબ્રહ્મ, અક્ષરબ્રહ્મ અને ઈશ્વરોથી ભિન્ન એવું નિત્ય ચૈતન્ય તત્ત્વ છે. આ જીવો અસંખ્ય, સ્વરૂપતઃ અણુવત્ સૂક્ષ્મ, અચ્છેદ્યાદિ લક્ષણે યુક્ત, જ્ઞાનસ્વરૂપ, જ્ઞાતા, અનાદિકાળથી માયાથી બદ્ધ, શુભાશુભ કર્મના કર્તા અને તે તે કર્મફળના ભોક્તા છે. (૧૪૪)

૩. આ ઈશ્વરો જીવની જેમ અસંખ્ય, સ્વરૂપતઃ અણુવત્ સૂક્ષ્મ, અચ્છેદ્યાદિ લક્ષણે યુક્ત, જ્ઞાનસ્વરૂપ, જ્ઞાતા, અનાદિકાળથી માયાથી બદ્ધ, શુભાશુભ કર્મના કર્તા અને તે તે કર્મફળના ભોક્તા છે. પ્રધાનપુરુષ, વિરાટ-પુરુષ, તેનાં ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણના દેવતાઓ, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, મહેશ વિગેરે ઈશ્વર તત્ત્વના ચૈતન્યો છે, અને તે ચૈતન્યો સ્વરૂપ-સ્વભાવે કરીને પરસ્પર જુદા છે. (૧૪૪)

૪. તેઓ સદાય જીવ, ઈશ્વર, માયા, અક્ષરમુક્તો અને અક્ષરબ્રહ્મ - એ સર્વે કરતાં અનંત ઘણા સમર્થ અને એ સર્વેના સ્વતંત્રપણે નિયંતા, પ્રેરક અને શરીરી છે. તેઓ પોતાની ઈચ્છાથી સર્વે જીવો તથા ઈશ્વરોના કર્મફળપ્રદાતા છે; અને તેઓની ઈચ્છાશક્તિ, જ્ઞાનશક્તિ અને ક્રિયાશક્તિના પ્રેરક છે. (૧૪૨)

(ઉપાસનામાં શું ન સમજવું ?)

૫. શ્રીજીમહારાજની ચાખડી, ડગલી, ગોદડી, ઓરડી વગેરે સંબંધવાળી વસ્તુઓ મૂળ અક્ષરબ્રહ્મ છે, તેમ ન સમજવું. (શ્રીજીમહારાજના સંબંધવાળી વસ્તુઓ દિવ્ય છે પણ તેને અક્ષરબ્રહ્મ ન કહી શકાય.) (૧૪૬)

૬. પરબ્રહ્મ પરમાત્મા તથા પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ સંત વગર કેવળ મૂર્તિ કે શાસ્ત્રને આશરે બ્રહ્મરૂપ-એકાંતિક થઈ શકાય છે, તેમ ન સમજવું. (૧૪૬)

૭. પુરુષોત્તમ નારાયણ જે શ્રીજીમહારાજ તે અવતારાદિક કે આચાર્ય કે ભક્ત જેવા છે, તેમ ન સમજવું. (૧૪૬)

❧ નોંધ : ઓછામાં ઓછા ત્રણ પ્રમાણો લખેલા હોવા જોઈએ.

શ્રીજીમહારાજે ઉત્પત્તિ સર્ગ સમજાવતાં જુદા જુદા દેવો, ઈશ્વરો વગેરેની ઉત્પત્તિ, તેમનું સ્થાન વગેરે સ્પષ્ટ કર્યું છે. તત્ત્વજ્ઞાનમાં પાંચ તત્ત્વોનો ભેદ અનાદિ કહ્યો છે. તેમાં જીવમાં ચાર પ્રકારની યોનિ (ઉદ્ભિજ, જરાયુજ, અંડજ અને સ્વેદજ)માં જન્મ લેતા ઈન્દ્રાદિક દેવો તથા જીવમાત્ર આવી જાય. ઈશ્વરકોટિમાં બ્રહ્મા, વિષ્ણુ તથા મહેશથી પ્રધાનપુરુષ પર્યંત આવી જાય. માયા ભગવાનની શક્તિ કહી છે. માયા અક્ષરબ્રહ્મના પ્રકાશને વિષે લય પામે છે. શ્રીજીમહારાજ કહે છે. ‘વેદ, પુરાણ, ઇતિહાસ ને સ્મૃતિઓ એ સર્વ શાસ્ત્રમાંથી અમે એ સિદ્ધાંત કર્યો છે જે, જીવ, માયા, ઈશ્વર, બ્રહ્મ અને પરમેશ્વર એ સર્વે અનાદિ છે અને માયા છે તે તો પૃથ્વીને ઠેકાણે છે. અને પૃથ્વીમાં રહ્યાં જે બીજ તેને ઠેકાણે જીવ છે. અને ઈશ્વર તો મેઘને ઠેકાણે છે તે પરમેશ્વરની ઈચ્છાએ કરીને પુરુષરૂપ જે ઈશ્વર તેનો માયા સંગાથે સંબંધ થાય છે ત્યારે જેમ મેઘના જળના સંબંધે કરીને પૃથ્વીમાં હતાં જે બીજ તે સર્વે ઊગી આવે છે, તેમ માયામાંથી અનાદિ કાળના જીવ હતા તે ઉદય થઈ આવે છે, પણ નવા જીવ નથી થતા, માટે જેમ ઈશ્વર અનાદિ છે તેમ માયા પણ અનાદિ છે ને તે માયાને વિષે રહ્યા જે જીવ તે પણ અનાદિ છે પણ એ જીવ પરમેશ્વરના અંશ નથી, એ તો અનાદિ જીવ જ છે. તે જીવ જ્યારે પરમેશ્વરને શરણે જાય ત્યારે ભગવાનની માયાને તરે ને નારદ સનકાદિકની પેઠે બ્રહ્મરૂપ થઈને ભગવાનના ધામમાં જાય છે ને ભગવાનનો પાર્ષદ થાય છે. એવી રીતે અમારો સિદ્ધાંત છે.’ (વચ. ગ.અં. ૧૦) “અને જ્યારે બ્રહ્માંડોનો પ્રલય થઈ જાય છે ત્યારે આ પ્રગટ ભગવાન છે તે જ એક રહે છે અને પછી સૃષ્ટિ રચવાને સમે પણ પ્રકૃતિપુરુષ દ્વારે કરીને અનંત કોટિ બ્રહ્માંડોને એ જ ભગવાન ઉપજાવે છે.” (વચ. ગ.પ્ર. ૫૬) આ પ્રમાણે ઉત્પત્તિ અને પ્રલય તે ભગવાન સ્વામિનારાયણને આધીન છે. ત્યાં શ્રુતિવાક્યનું પ્રમાણ છે : તદૈક્ષતઃ બહુ સ્યાં પ્રજાયેયેતિ. (છાંદોગ્યોપનિષદ : ૬-૨-૩) ઉત્પત્તિક્રમ શ્રીજીમહારાજ આ રીતે સમજાવે છે : ‘અક્ષરાતીત પુરુષોત્તમ ભગવાન સૃષ્ટિ સમયે અક્ષર સામી દૃષ્ટિ કરે છે ત્યારે તે અક્ષરમાંથી પુરુષ પ્રગટ થઈ આવે છે. પછી તે પુરુષોત્તમ જે તે અક્ષરમાં પ્રવેશ કરીને પુરુષને વિષે પ્રવેશ કરે છે ને પુરુષ રૂપે થઈને પ્રકૃતિને પ્રેરે છે, એવી રીતે જેમ જેમ પુરુષોત્તમનો પ્રવેશ થતો ગયો તેમ તેમ સૃષ્ટિની પ્રવૃત્તિ થઈ અને પછી તે પ્રકૃતિપુરુષ થકી પ્રધાનપુરુષ થયા અને તે પ્રધાનપુરુષ થકી મહતત્ત્વ થયું. ને મહતત્ત્વ થકી ત્રણ પ્રકારનો અહંકાર થયો ને અહંકારથી ભૂત, વિષય ઈન્દ્રિયો અંતઃકરણ અને દેવતા તે થયાં. ને તે થકી વિરાટપુરુષ થયા ને તેના નાભિકમળમાંથી બ્રહ્મા થયા ને તે બ્રહ્મા થકી મરીચ્યાદિક પ્રજાપતિ થયા ને તે થકી કશ્યપ પ્રજાપતિ થયા ને તે થકી ઈન્દ્રાદિક દેવતા થયા ને દૈત્ય થયા અને સ્થાવર જંગમ સર્વ સૃષ્ટિ થઈ.’ (ગ.પ્ર. ૪૧) આ પ્રમાણે પરબ્રહ્મ-પરમાત્મા જ્યારે આ સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન કરવાની ઈચ્છા કરે છે ત્યારે પોતાના અનાદિ સેવક અક્ષર સામી દૃષ્ટિ કરે છે. અક્ષર પોતાના સ્વામી જે પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ તેમની ઈચ્છા જાણીને પુરુષ (અક્ષરમુક્ત-પુરુષ)સામે દૃષ્ટિ કરી તેને પુરુષોત્તમના સંકલ્પની જાણ કરી તેને ઉત્પત્તિ માટે પ્રેરે છે. આથી તે અક્ષરાત્મક મુક્તપુરુષ પરબ્રહ્મની ઈચ્છા હોવાથી મહામાયા સાથે જોડાઈ માયામાં પ્રલયકાળે જે અનંત પ્રધાન અને પુરુષ લીન હતાં તેમને વ્યક્ત કરે છે. (કાર્યોન્મુખ કરે છે.) અને તે દ્વારા સમગ્ર બ્રહ્માંડની રચના કરાવે છે. આ અક્ષરાત્મક પુરુષ પ્રકૃતિને પ્રેરે છે કહેતા પુરુષરૂપે થઈને મહામાયાને વિષે પોતાની શક્તિને પ્રેરે છે. માયા પોતાની સામ્યાવસ્થામાંથી ચલિત થાય છે. પુરુષ ને પ્રકૃતિના સંયોગથી અનંત પ્રધાન અને પુરુષનાં જોડેલાં, અનંત બ્રહ્માંડના સર્જન માટે ઉત્પન્ન થાય છે. આવી રીતે જેમ જેમ પુરુષોત્તમનો પ્રવેશ થતો ગયો તેમ તેમ સૃષ્ટિની પ્રવૃત્તિ થતી ગઈ. ઉપર કહ્યા જે અક્ષરાત્મક પુરુષ અથવા અક્ષરધામના બ્રહ્મરૂપ મુક્ત તે “નિરન્ન છે ને મુક્ત છે ને બ્રહ્મ છે ને માયાના કારણ છે. તે માયાને વિષે લોમપણે (સન્મુખ) વર્તે છે તો પણ એને માયાનો બાધ થતો નથી ને માયાને વિષે એને ભોગની ઈચ્છા નથી. એ તો પોતે બ્રહ્મસુખે સુખિયા છે ને પૂર્ણકામ છે.” (વચ. ગ.મ. ૩૧) શાસ્ત્રોમાં ઘણુંખરું આ પુરુષને જ પુરુષોત્તમ કહ્યા છે તેથી પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નોખા છે તેવો ખ્યાલ આવતો નથી અને સમજણમાં ભ્રમ થઈ જાય છે, પરંતુ શ્રીજીમહારાજ તો વચનામૃતમાં સ્પષ્ટપણે સમજાવે છે : “જેમ આ જીવને વિષે ને વૈરાજપુરુષ-ઈશ્વરને વિષે ભેદ છે અને વળી જેમ ઈશ્વરને વિષે ને પુરુષને વિષે ભેદ છે, તેમ પુરુષ ને પુરુષોત્તમ એવા જે વાસુદેવ ભગવાન તેને વિષે એવો ઘણો ભેદ છે ને પુરુષોત્તમ વાસુદેવ તો સર્વના સ્વામી છે અને એવા અક્ષરાત્મક પુરુષ ઘણાક છે. તે જે તે વાસુદેવનાં ચરણારવિંદની ઉપાસના કરે છે ને સ્તુતિ કરે છે... તે એવી રીતે વાર્તા અમે ઘણીક વાર કરી છે પણ એનું મનન કરીને સારી પેઠે પોતાના અંતરમાં ઘેડ્ય બેસારતા નથી એટલે શાસ્ત્રના શબ્દને સાંભળીને સમજણમાં ઠા રહેતો નથી.” (વચ. ગ.મ. ૩૧) આ રીતે સૃષ્ટિનો ક્રમ જોતાં પરબ્રહ્મ પુરુષોત્તમ નારાયણ એવા શ્રીજીમહારાજ સૌના પ્રેરક, અંતર્યામી અને કારણ છે તે સ્પષ્ટ સમજાય છે. શ્રીજીમહારાજની જ શ્રીમુખની વાણી સાંભળી સદ્ગુરુ પ્રેમાનંદ સ્વામીએ ઓરડાના પદોમાં લખ્યું કે, ‘જીવ ઈશ્વર તણો રે માયા કાળ પુરુષ પ્રધાન, સૌને વશ કરું રે સૌનો પ્રેરક હું ભગવાન; અગણિત વિશ્વની રે ઉત્પત્તિ પાલન પ્રલય થાય, મારી મરજી વિના રે કોઈથી તરણું નવ તોડાય.’ (સદ્. પ્રેમાનંદ સ્વામી)

(વિભાગ - ૨ સત્સંગ વાચનમાળા ભાગ ૩, અગિયારમી આવૃત્તિ, મે - ૨૦૧૮

યુગવિભૂતિ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ આઠમી આવૃત્તિ, મે - ૨૦૧૪)

પ્ર.૯ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૮)

❧ નોંધ :- કોણ કહે છે - ૧ ગુણ, કોને કહે છે - ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે - ૧ ગુણ.

૧. “તેને રસ્તામાં ભરૂચનું દાણ લાગે.” (૫/૫૩)

⇒ શ્રીજીમહારાજ - રાણીને (કુશળકુંવરબાને)

⇒ રાણીએ કાઠિયાવાડ અને બીજેથી સૌ ભક્તોને તેડાવવાની વિનંતી મહારાજને કરી ત્યારે.

૨. “જો હમીર સત્સંગથી દૂર રહેશે તો વધારે ભ્રષ્ટ થશે.” (૧/૮)

⇒ ગોપાળાનંદ સ્વામી - સૌને

⇒ હમીરને બ્રહ્મચર્યવ્રતમાં ભંગ થવાથી સૌએ તેને સત્સંગમાંથી બહાર કાઢ્યો. તેને પશ્ચાત્તાપ થયો. છતાં સૌએ તેને સત્સંગમાં લેવાની ના પાડી. ત્યારે કહે છે.

૩. “આ ઠાકોરજીને ધરાવ્યું છે ?” (૧૫/૩૪)

⇒ સ્વામીશ્રી - સેવક સંતને

⇒ બામણગામના ઘરોમાં પધરામણી કરી. સ્વામીશ્રી પાછા પધાર્યા. આરતી અષ્ટક થઈ ગયા. પછી સેવકે પાણી આપ્યું ત્યારે.

પ્ર.૧૦ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

❧ નોંધ : અડધા સાચા જવાબના ગુણ આપવા નહિ.

૧. યમદંડની રચના કોણે કરી ? (૩/૩૫)

જ. યમદંડની રચના નિષ્કુળાનંદ સ્વામીએ કરી.

૨. પર્વતભાઈ કોના ગોલા થવા તૈયાર થયા ? (૬/૬૧-૬૨)

જ. પર્વતભાઈ દાદાખાયરના ગોલા થવા તૈયાર થયા.

૩. દલપતરામે મુક્તાનંદ સ્વામીની વાણીને કોની સાથે સરખાવી છે ? (૨/૨૩)

જ. દલપતરામે મુક્તાનંદ સ્વામીની વાણીને ‘ગંગાના પ્રવાહ’ સાથે સરખાવી છે.

૪. ડૉ. રાધાકૃષ્ણનના મતે આપણે શા માટે સુખશાંતિપૂર્વક જીવીએ છીએ ? (૧/૩)

જ. ડૉ. રાધાકૃષ્ણનના મતે આપણી વચ્ચે એવા સંતો જ છે, જેઓ આપણા વચ્ચે વિચરે છે, માટે સુખશાંતિપૂર્વક જીવીએ છીએ.

૫. મંગળ અને તેનો પુત્ર શું કરતા થઈ ગયા ? (૨૩/૪૬)

જ. મંગળ અને તેનો પુત્ર રોજ નાહી-ઘોઈ સ્વચ્છ થઈને પૂજા કરતા થઈ ગયા.

પ્ર.૧૧ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલા ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✓) નિશાની કરો.

(કુલ ગુણ : ૮)

❧ નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

(૧) ૧ (૭/૬૮)

(૨) ૨ (૨/૨૭)

(૩) ૩ (૨૪/૪૭)

(૪) ૧, ૩ (૨૭/૫૦)

પ્ર.૧૨ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણ જણાવો. (નવેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૮)

❧ નોંધ : અહીં કેવળ પ્રસંગોના મુદ્દા જ આપ્યા છે. પરીક્ષાર્થીઓએ તે વિસ્તૃત રીતે લખેલા હોવા જોઈએ.

૧. નિષ્કુળાનંદ સ્વામી સસરાને ત્યાં ભિક્ષા માગવા ગયા. (૩/૩૪) મહારાજે લાલજી સુથારને દીક્ષા આપીને નિષ્કુળાનંદ નામ આપ્યું. એમની પરીક્ષા હજુ અપૂર્ણ હોય તેમ એમના સસરાને ત્યાં જ ઝોળી લઈ ભિક્ષા માગવાની આજ્ઞા કરી. તેથી નિષ્કુળાનંદ સ્વામી સસરાને ત્યાં ભિક્ષા માગવા ગયા. અથવા

૨. ભગા દોશીને સત્સંગ કરવાની કાયમની સાનુકૂળતા થઈ ગઈ. (૭/૬૫-૬૬) ગુણાતીતાનંદ સ્વામીના સેવા-સમાગમથી ભગા દોશી પોતે સદાચારી જીવન જીવે છે એમ પોતાના પિતાને સમજાવ્યા. પિતા ખુશ થાય અને તેમને તેની મરજી પ્રમાણે વર્તવાની અનુમતિ આપી. આ રીતે ભગા દોશીની દૈવતામાં અભિવૃદ્ધિ થઈ. સંતોને સમાગમ કરવાની લગની વિશેષ થતી ગઈ. મહારાજને રસોઈ આપવા માટે પિતાથી છાની રીતે સીધું લઈને દરબારમાં ભગા દોશી ગયા. મહારાજે આમ છુપી રીતે લાવેલ સીધાનો ઈન્કાર કર્યો. તેથી ભગા દોશીને ઘેર જઈને રડવા લાગ્યા. ભાઈચંદ શેઠને પણ આશ્ચર્ય

થયું કે બીજા સાધુ-બાવા તો પાકા સીધા માંગે અને ચીપિયા પછાડે, જ્યારે આ તો મળેલું પણ પાછું ઠેલે છે. નક્કી સ્વામિનારાયણમાં કંઈક દેવત તો હશે જ. ભાઈચંદ શેઠ, પુત્રની સાથે સીધું લઈને મહારાજ પાસે ગયા. સંતોને પત્તરમાં ભેળું કરી, પાણીની અંજલિ નાખી નિઃસ્વાદીપણે જમતા જોઈને તથા શ્રીહરિની અલૌકિક મૂર્તિનાં દર્શનમાત્રથી જ શેઠના હૃદયમાં તેના ખૂબ ઘેરો પડ્યો પડ્યો અને ભગ્ના દોશીને સત્સંગ કરવાની કાયમની સાનુકૂળતા થઈ ગઈ.

૩. **સ્વામીશ્રી દલુભાઈને ભેટી પડ્યા.** (૧૩/૩૧-૩૨) સંતોના યોગથી જીવનપરિવર્તન પામેલા દલુભાઈ મદારીની તીવ્ર ઈચ્છા સ્વામીશ્રી તેમના ઘેર પધારે. દક્ષિણ ગુજરાતના પછાત આદિવાસીઓના ગામોમાં વિચરણ કરતાં વરસતાં વરસાદમાં સ્વામીશ્રી તેઓના ઘેર આવી પહોંચ્યા. અંધારિયા ઘરમાં સ્વામીશ્રીને ક્યાં બેસાડવા તેની મૂંઝવણ ? ઢોર બાંધવાની ગમાણની પાળી ઉપર સ્વામીશ્રીનું આસન બનાવ્યું. દલુભાઈએ ઠાકોરજીનું અને સ્વામીશ્રીનું પૂજન કર્યું. દલુભાઈએ બધા અનાયારો છોડી દીધાં છે. તેવું સ્વામીશ્રીએ જાણતાં જ ઊભા થઈને તેમને ભેટી પડ્યા. સ્વામીશ્રી બોલ્યા ‘ભલે ગરીબ છે પરંતુ દર્શનથી શાંતિ થાય છે. આને કોણ પછાત કહે ? આવાં ઘર તો તીર્થ કહેવાય. તેમની સાથેના આદિવાસી બંધુઓના વિશુદ્ધ જીવનથી પ્રસન્ન સ્વામીશ્રી તેમને પણ અપાર વાત્સલ્યથી ભેટ્યાં. ગરીબ સુદામાં માટે કૃષ્ણ કરેલી કૃપાને સંતો વાગોળી રહ્યા હતા. અથવા

૪. **સ્વામીશ્રી શાહી સન્માનની પળોને ક્ષણવારમાં જ ભૂલી ગયા.** (૧૦/૨૬) તા.૨૦/૭/૧૯૮૫ના સાંજે ૬-૫૦ વાગે લંડનના કવીન્સપાર્ક રેન્જર્સ સ્ટેડિયમમાં, સત્તર હજારની મેદની વચ્ચે સુર્વણ રંગી તુલામાં, ઈષ્ટદેવ હરિકૃષ્ણ મહારાજને પોતાના ખોળામાં પધરાવીને બેઠેલા પ્રમુખસ્વામી મહારાજની તુલા થઈ રહી હતી. ચારેબાજુ જયનાદો થઈ રહ્યા હતા. ગોરાઓની ધરતી પર આવું શાહી-સુર્વણ સન્માન, આ પૂર્વ કોઈ ભારતીયનું કે સંતનું થયું નથી. સ્વામીશ્રી સ્ટેડિયમમાંથી વિદાય લઈને મોટરમાં બિરાજ્યા કે તરત જ પહેલાનું અધૂરું રહેલું કાર્ય આદરી દીધું. હરિભક્તોની સુખ-દુઃખની કહાણીઓ સમસ્યાઓના પત્રનું વાચન અને જવાબો આપવામાં પ્રમુખસ્વામી લીન થઈ ગયા. જાણે કોઈ સન્માન સમારંભ યોજાયો જ નથી.

પ્ર.૧૩ નીચે આપેલા વિષયો ઉપર મુદ્દાસર વિવરણ લખો. (બારેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૮)

નોંધ : અહીં કેવળ પ્રસંગોના મુદ્દા જ આપ્યા છે. પરીક્ષાર્થીઓએ તે વિસ્તૃત રીતે લખેલા હોવા જોઈએ.

૧. **પર્વતભાઈની માનસી પૂજા (૬/૫૮) :** પર્વતભાઈ મહારાજની મૂર્તિને અખંડ દેખતા મૂર્તિનું અખંડ ચિંતવન થતું. એકવાર; ખેતરમાં સાંતી હાંકતા હતા. બપોરનું ટાણું હતું. તેથી મહારાજને માનસીમાં પર્વતભાઈ થાળ જમાડવા લાગ્યાં. મહારાજની મૂર્તિમાં લીન થયેલા પર્વતભાઈનું સાંતી ધીમું પડી ગયું. તેથી પાછળવાળાને થયું કે ‘પર્વતભાઈ જોલે ચઢ્યાં છે.’ એમ જાણી પરોણો અડાડ્યો. પર્વતભાઈ હલી ગયા અને ખાલી હાથમાંથી એકદમ દહીંના ઢેફાં નીચે હળ ઉપર અને ચાસમાં દડી પડ્યાં. પાછળના સાંતીવાળાને નવાઈ લાગી. આશ્ચર્યની વાત કે આ દહીં ક્યાંથી ? પર્વતભાઈ કહે ‘હું માનસીમાં મહારાજને દહીં ને રોટલા જમાડતો હતો. મહારાજે મારો સંકલ્પ સત્ય કર્યો. પણ તમે અડપલું કર્યું એટલે દહીં હાથમાંથી ઢળી પડ્યું.’ આવી પર્વતભાઈની સ્થિતિથી તેઓ જે ચાકર-દાડિયા રાખતા તેઓ પણ સત્સંગી થઈ જતા. અથવા

૨. **લાલજી ભક્ત અને મૂળજી શર્માની કથાવાર્તામાં આસક્તિ (૩/૩૧)** ભગવદ્કથા-શ્રવણ અને ગોષ્ઠિનો એમને એટલો તો ઈશક હતો કે ભાદરા ગામના મૂળજી શર્માને તેઓ રોજ મળતા. લાલજી ભક્ત રાત્રે કામથી પરવારી શેખપાટથી ચાલે, તે ભાદરા અને શેખપાટની વચ્ચે એક મહાદેવનું દેરું હતું ત્યાં આવે. મૂળજી શર્મા પણ વાળુ-પાણી કરી ચાલતા ત્યાં આવી પહોંચે. બંને આખી રાત ભગવદ્સ્વરૂપનું સ્મરણ અને ચર્ચા કરે. મળસ્કે પોતપોતાને ગામ પહોંચી જાય. ભાદરા ને શેખપાટ વચ્ચે ખાસ્સું સાત ગાઉનું અંતર. બંને રોજ સાડા ત્રણ ગાઉ ચાલીને આવે અને પાછા જાય. આવી હતી એમને કથાવાર્તામાં આસક્તિ !

૩. **જળજીલણી એકાદશીએ સેવા (૨/૧૮)** જળજીલણી એકાદશીના ઉત્સવ પછી થાકેલા સૌ સંતો-ભક્તો આરામમાં ગયા. સ્વામીશ્રીના સેવકની અચાનક ઊંઘ ઊડી ગઈ. સ્વામીશ્રીની પથારી ખાલી જોતાં તપાસ કરવા નીકળ્યા. તો મંદિરના પાછળના ભાગે આવેલાં હરિભક્તોના સંડાસ સ્વામીશ્રી સાફ કરી રહ્યા હતા. સેવક સંત રોકવા ગયા. તો તેમને કહ્યું : અવાજ ન કરશો. બીજા સૂતા છે, જાગી જશે ! સેવકે અતિ આગ્રહ કર્યો તો કહે ‘એકથી બે ભલા. તું પાણી લાવ અને હું સાવરણો ફેરવું. બસ !’ વિરાટ બી.એ.પી.એસ. સ્વામિનારાયણ સંસ્થાના અધ્યક્ષ કછોટો મારીને ઉત્સાહથી સંડાસ સાફ કરતા રહ્યા. પાણીની ડોલ રેડીને તેમને મદદ કરતા સાથેના સેવક સંત મનમાં આશ્ચર્ય પામતાં પોતાની જાતને પૂછી રહ્યા હતા. ‘સેવક કોણ ?’ અથવા

૪. **અમે પણ હરિના જન છીએ (૬/૨૨)** સ્વામીશ્રીએ ચાર-પાંચ યુવાનોને બોલાવ્યા ત્યારે દરેકને મનમાં સવાલ થયો કે કોને બોલાવે છે ? ત્યાં ફરીથી સ્વામીશ્રીએ બોલાવ્યા અને કહ્યું ‘તમે બધા જ આવો.’ કંઈક શરમ અને કંઈક સંકોચ

સાથે એ યુવાનો બોલી ઊઠ્યા : ‘પણ બાપજી ! અમે તો હરિજન છીએ !’ સ્વામીશ્રીએ કરુણાભીના સ્વરે કહ્યું : ‘તો અમે પણ હરિના જન છીએ.... નજીક આવો ને !’ દોડતાં એ યુવાનો સ્વામીશ્રી પાસે પહોંચી ગયા. સ્વામીશ્રીએ તેમનાં મસ્તક ઉપર પ્રેમાળ અભય હસ્ત ફેરવ્યો. દરેકના રોમેરોમમાં આનંદ છવાઈ ગયો. ‘ભાઈ ! હરિના જન તો સૌને થવાનું છે. કાંઈ વ્યસન છે ? જીવન શુદ્ધ કરજો. વ્યસન હોય તો છોડજો. વ્યસન વગરનું પવિત્ર જીવન કરજો. લ્યો, આશીર્વાદ છે..’ જીવન પરિવર્તનની આ અનાયાસ દીક્ષાએ તેમને કૃતાર્થ કરી દીધા. સારંગપુર ગામના એ હરિજનોને માટે આ દિવ્ય અનુભવ હતો - કોઈ સંતનો નહિ, પણ સંતમાં રહેલા સાક્ષાત્ ભગવંતનો... અને એ નંખાઈ ગયેલા ચહેરાઓ ઉપર તેજ ઝળકી ઊઠ્યું, લઘુતાગ્રંથિ ઓગળી ગઈ, આનંદની લહેર ઊઠી, હૈયે પેલો સ્વર ઘુંટાવા લાગ્યો. ‘આપણેય હરિના જન છીએ, ગૌરવવંતા છીએ, મૂઠી ઊંચેરા છીએ..’

(વિભાગ - ૩ : નિબંધ)

પ્ર.૧૪ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક ઉપર આશરે ૬૦ લીટીમાં નિબંધ લખો. (કુલ ગુણ : ૧૫)

નોંધ : નિબંધ એ મૌલિક વિષય છે, તેમાં આપેલ મુદ્દા ઉપરાંત બીજા ઘણા પાસા આવરી શકાય છે. જેવાં કે મૌલિકતા, સંપ્રદાય તથા અન્ય સંપ્રદાય વિષયક જ્ઞાન, કથાવાર્તાને આધારે વિષય વસ્તુની વિશેષ છણાવટ, અન્ય આધારભૂત સાહિત્યનો સહારો વગેરે મુદ્દાઓનો સમાવેશ થઈ શકે છે. પરીક્ષાર્થીએ વિષયને અનુરૂપ આ ઉપરાંત પણ બીજા પ્રસંગો લખ્યા હોય તો તે પણ માન્ય રાખી ગુણ આપવાં.

૧. રાજકોટ ખાતે ઊજવાયો પ્રમુખસ્વામી મહારાજનો ૮૮મો જન્મજયંતી મહોત્સવ. (સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ - જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૯, પાના નં. ૪૩-૫૪)

અક્ષરપુરુષોત્તમ ઉપાસનાનું એક નાભિકેન્દ્ર એટલે રાજકોટ - જ્યાં શાસ્ત્રીજી મહારાજ અને યોગીજી મહારાજનું પ્રથમ મિલન - બી.એ.પી.એસ.ના અમર ઇતિહાસનો એક અજોડ અધ્યાય - પરમ પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજના પણ આ નગર પર અનેરા આશીર્વાદ - તેથી તેઓનો ઉપકાર - વર્ષાનું ઋણ ચૂકવવાનો અવસર આ નગરે ઝડપી લીધો. તે અવસર એટલે પ્રમુખસ્વામી મહારાજનો ૮૮મા જન્મજયંતી મહોત્સવ. પ્રમુખસ્વામી મહારાજના જન્મજયંતી મહોત્સવની સાથે વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી વર્ષનો શુભારંભ - તેથી વચનામૃતમાં શ્રીજીમહારાજે ઉચ્ચારેલ અમૃત વચનોના આધારે પ્રમુખસ્વામી મહારાજનાં જીવન-દર્શનને માણવાનો આજનો અવસર - આ અવસરને અનુરૂપ મુખ્ય મંચની શોભા પણ વચનામૃતના માહોલને ખડો કરે તેવી - દાદાખાયરના દરબાર ગઢ અને પ્રાસાદિક લીંબતરુની નીચે વચનામૃતના ઉદ્ગાતા શ્રીજીમહારાજ તેમની લાક્ષણિક શૈલીમાં વિરાજમાન - મહારાજના ચરણકમળમાં પૂજ્ય પ્રમુખ સ્વામી મહારાજની પૂર્ણકદની પ્રતિમા - આજુ બાજુ શાસ્ત્રીજી મહારાજ તથા યોગીજી મહારાજનાં આસન - મધ્યમાં પરમ પૂજ્ય મહંત સ્વામી મહારાજનું આસન - બંને બાજુ વરિષ્ઠ સંતો, મહાનુભાવો - મુખ્ય મંચના અગ્રભાગમાં સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમની પ્રસ્તુતિ માટે નૃત્ય મંચ - સાંજે બરાબર પાંચ વાગે જયનાદો સાથે ધૂન અને પ્રમુખ સ્વામી મહારાજની સ્મૃતિ કરાવતાં કીર્તનોથી સભાનો આરંભ - ઉદ્ઘોષક સંત દ્વારા પૂર્વભૂમિકા અને કાર્યક્રમનો મધ્યવર્તી વિચાર રજુ - મહારાજની આ મૌલિક, વૈદિક અને અલૌકિક પરાવાણી - બે સદીઓથી અસંખ્ય લોકોના વ્યવહાર અને મોક્ષમાર્ગની દિશા ચીંધતી રહી છે. જે જે ગામમાં વચનામૃતનું સંબોધન, તે તે ગામની પ્રતિકૃતિના રથ સાથે વચનામૃતની શોભાયાત્રા - પાલખી પર આવી રહેલ વચનામૃતની વિ.સં. ૧૮૮૮ની પ્રાચીન હસ્તપ્રતને કલાત્મક, રત્નજડિત, પારદર્શક મંજૂષામાં લઈને રાજવી પોષાકમાં શોભતો યુવાન મંચ પર-પૂ. મહંત સ્વામી મહારાજ દ્વારા ગ્રંથનું પૂજન કરી ભક્તિઅર્ધ્ય અર્પણ. વિદ્વાન અને વરિષ્ઠ સંતો દ્વારા વચનામૃતના રહસ્ય-સાર વગેરેનું આયમન - વચનામૃત અસત્યમાંથી સત્ય તરફ, અંધકારમાંથી પ્રકાશ તરફ, મૃત્યુમાંથી અમરત્વ તરફ લઈ જનાર - વચનામૃતનું સ્થાન અદ્વિતીય - શાસ્ત્રોરૂપી મહાસાગરનો સાર ગાગરમાં - વચનામૃત ગઢડા મધ્ય ૨૮માં સ્વયં શ્રીજીમહારાજે આ વાત કરી છે. સ્વયં તેઓએ પોતાનો પરિચય આપ્યો છે કે સર્વથી પર અક્ષરધામ છે ત્યાં હું જ પુરુષોત્તમ છું. વચનામૃતમાં તેઓ પોતે કર્તા, સાકાર પ્રગટ અને સર્વોપરી છે તેમ કહે છે આ ઉપરાંત ગુણાતીત સંતનો અપરંપાર મહિમા, શાસ્ત્રોના સારરૂપ સંસ્કૃતિનો આધાર રૂપ અને સત્સંગના પ્રાણરૂપ ગુણાતીત સંત એટલે પૂજ્ય પ્રમુખસ્વામી મહારાજ. તેઓએ વિશ્વને ૮૫ વર્ષ સુધી શાસ્ત્રોમાં વર્ણવેલ ગુણાતીત સંતના તમામ ગુણોનું દર્શન કરાવ્યું. વચનામૃતમાં વર્ણવેલ સંતના સર્વોત્તમ ગુણો દ્વારા પ્રમુખ સ્વામી મહારાજને ભાવ વંદના કરતી પંચખંડીય પ્રસ્તુતિ - પ્રત્યેક ખંડમાં પ્રથમ વચનામૃતમાંથી ગુણાતીત સંતના મહિમા, લક્ષણનું એક સૈદ્ધાંતિક વાક્ય વીજ-પરદા પર, ત્યાર બાદ વીડિયો દ્વારા તે વિષે પ્રમુખસ્વામી મહારાજની અમૃતવાણીનું આયમન તેમજ તેઓના એ ગુણદર્શન કરાવતી બાબાત પર પૂ. મહંત સ્વામી મહારાજનો સ્વાનુભવ વીડિયો દ્વારા પ્રસ્તુત થાય અને એ જ બાબતને રજૂ કરતું સંત પ્રવચન જેમાં પ્રમુખસ્વામી મહારાજના આ ગુણો વર્ણવતા પ્રસંગોનું વર્ણન વિગતવાર થાય. આ પંચ

ખંડમાં પ્રથમ ખંડ હતો આવા સંત સર્વત્ર ભગવાનનું દર્શન કરે. દ્વિતીય ખંડનું સૂત્ર સમર્થ થકા ઝરણા કરે, ક્ષમા કરે તે સંત. તૃતીય ખંડમાં પરાભક્તિ કરે તે સંત, ચતુર્થ ખંડમાં સંત એ ભગવાનનું સ્વરૂપ છે અને પંચમ ખંડમાં મોક્ષની પ્રતીતિ કરાવે તે સંત. ત્યારબાદ સદ્ગુરુ સંતોએ જણાવ્યું કે ‘આપણે ખૂબ ભાગ્યશાળી કે મહારાજે પોતાનો વાણીસ્વરૂપ ગ્રંથ આપણને સમગ્ર શાસ્ત્રનો સાર કાઢીને મહારાજે આપ્યો, એટલું જ નહિ તેના આધારે જ તેઓના દિવ્ય સ્વરૂપની ઓળખાણ થઈ, નિશ્ચય થયો, સાથે સાથે ગુણાતીત સંત (અક્ષરબ્રહ્મની) ઓળખાણ થઈ, આપણને આવી ગુણાતીત સંત-પરંપરાની પ્રાપ્તિ - આપણા જેવું કોઈ ભાગ્યશાળી મનાય એ જ ભૂલ. માનનીય મુખ્ય મંત્રીએ પણ પ્રમુખસ્વામી મહારાજના કાર્યને ખૂબ ભાવથી બિરદાવ્યું, દેશ-વિદેશની ધરતી પર સેંકડો મંદિરો - સમાજના ઉત્કર્ષ માટે સેંકડો સંતો બનાવ્યા. વ્યસન મુક્તિ અને સમાજ સેવાના કાર્યને બિરદાવ્યું આ કાર્ય અજોડ છે. પશુની નિકાસ અંગે કાયદો ઘડ્યો. ગુજરાત એ દેશનું રોલ મોડેલ બને તેમાં સંસ્થાની પ્રગતિ પણ નોંધપાત્ર - માનનીય વડાપ્રધાનના ભાવસભર પત્રનું વાંચન - પોતે પ્રમુખ સ્વામી મહારાજના શિષ્ય છે સ્વામીશ્રી તેમના પિતા સમાન છે તેમ જણાવ્યું. આજના પ્રસંગે એક સુંદર ભાવ-પુષ્પ પ્રમુખ સ્વામી મહારાજના ચરણે અર્પણ - તેઓના વિસ્તૃત જીવન ચરિત્ર પ્રથમ પુષ્પ મહંતસ્વામી મહારાજના કરકમળો દ્વારા ઉદ્ઘાટિત - સમગ્ર સત્સંગ વતી અને રાજકોટ સત્સંગ મંડળ વતી સંતોએ સ્વામીને હારતોરાથી વધાવ્યા. આગામી જન્મજયંતીની ઊજવણીના સ્થળની જાહેરાત - અંતમાં સ્વામીશ્રીના આશીર્વાદ : ‘પ્રમુખ સ્વામી મહારાજે એક એક સેંકડ, એક એક પળ સમાજ માટે હરિભક્તો માટે વિાતવી છે. વચનામૃતમાં બતાવેલ તમામ લક્ષણો પ્રમુખસ્વામી મહારાજમાં હતા. તેઓનું જીવન જ વચનામૃત જેવું. તેઓએ વચનામૃતનો એક એક શબ્દ, એક એક લીટી સાર્થક કરી છે. તેઓની રોજ શતાબ્દી ઊજવાય તે પણ ઓછું છે. આ જન્મજયંતી મહોત્સવ પ્રસંગે એક ઐતિહાસિક અવસર એ હતો સ્વામીશ્રીની પ્રેરણાથી રચાયેલ નૂતન આરતીનું ગાન - લાખો હરિભક્તો દ્વારા કાર્યક્રમની પૂર્ણાહુતિમાં આ આરતીનું પ્રથમ વખત સમૂહગાન. સૌએ દીપ પ્રજ્જવલિત કરીને નૂતન આરતીના નાદ સાથે મહારાજ અને ગુણાતીતાનંદ સ્વામીના ચરણે ભાવ વંદના - નભોમંડળ જય સ્વામિનારાયણ, જય અક્ષરપુરુષોત્તમના નાદ સાથે ગુંજી ઊઠ્યું. આમ, પ્રમુખસ્વામી મહારાજનો આ ૮૮મો જન્મજયંતી મહોત્સવ સૌ માટે ઐતિહાસિક અને ચિરસ્મરણીય બની રહ્યો વચનામૃત દ્વિશતાબ્દી મહોત્સવ અને નૂતન સ્વામિનારાયણ આરતીના અર્ધ સાથે.

૨. અમર વારસો ગુણાતીતનો : પરાભક્તિ. (સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ - નવેમ્બર ૨૦૧૮, પાના નં. ૧૨-૧૪)

મેઘલી મધરાતે વરસતા વરસાદમાં સ્વામિનારાયણ ભગવાનનાં દર્શન માટે ઊભા રહેલ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીમાં જોવા મળતી પરાભક્તિ પ્રમુખસ્વામી મહારાજમાં સૌએ નિહાળી છે. આવી જ પરાભક્તિ વર્તમાનકાળે મહંત સ્વામી મહારાજમાં સૌને અનુભવાય છે. પ્રમુખસ્વામી માટે વિદ્વાનો ચિંતકો, કથાકારો, હરિભક્તો સૌ કોઈનો અનેક રીતે તેઓની વ્યાખ્યા કરવાનો પ્રયાસ - પરંતુ એ અનેક વ્યાખ્યાઓમાં ચરમ શિખરે પહોંચી હોય તેવી એક વિશિષ્ટ વ્યાખ્યા - આદર્શ પરાભક્તિનું મૂર્તિમંત સ્વરૂપ. પ્રમુખસ્વામી મહારાજ એટલે પરાભક્તિનું એવરેસ્ટ શિખર - ઠાકોરજી એમનો શ્વાસ, લોહીનો લય, હૃદયનો ધબકાર, પ્રાણ - એક પળ એક ક્ષણ પણ ઠાકોરજી વિના સંભવી જ ન શકે - જગતનો કોઈ પણ પદાર્થ ઠાકોરજીને અર્પણ કર્યા વગર તેઓને ન ખપે ઈષ્ટદેવ અને ગુરુમાં સ્વયંને વિલીન - પોતે કરેલ કાર્યોનું વિસ્મરણ - આ જ પરાભક્તિનું મૂર્તિમંત સ્વરૂપ આજે પૂ. મહંત સ્વામી મહારાજમાં - ચહેરો બદલાયો છે પણ ગુરુ-ભક્તિ, પરાભક્તિનો વારસો એવો જ પ્રબળ. સન્ ૨૦૧૮માં જાલંધરમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા - સ્વામીજીએ કહ્યું આજે શ્રીજીમહારાજે શ્રીજીમહારાજની પ્રતિષ્ઠા કરી - પરાભક્તિને કારણે તેઓ શ્રીજીમહારાજમય - હું પદનો ત્યાગ - પ્રમુખસ્વામી મહારાજનું સ્વરૂપ થઈને એ જ ઉચ્ચ આધ્યાત્મિક શિખરે બિરાજમાન - પ્રમુખસ્વામી મહારાજના સંકલ્પ પ્રમાણે શ્રીજીમહારાજનો દિવ્ય જીવનલીલાઓનો ચિત્રગ્રંથ પ્રાકશિત - સ્વામીશ્રી દ્વારા ઉદ્ઘાટન - કલાની દૃષ્ટિએ નહિ પણ સાક્ષાત્ શ્રીજીમહારાજ પ્રત્યક્ષ હોય તેમ નિહાળી - નીલકંઠ વર્ણમિય બની ગયા કે દિવસો સુધી તેઓને તેમના ખંડમાં તપોમય મૂર્તિ નીલકંઠનાં સાક્ષાત્ દર્શન - સાક્ષાત્કાર - આ જ સાચી પરાભક્તિ - પરાભક્તિ એટલે દરેકમાં ભગવાનનાં દર્શન - પ્રાતઃ પૂજા બાદ તેઓ એક એક હરિભક્ત અને સંતની આંખમાં આંખ પરોવીને તેઓમાં રહેલ સાક્ષાત્ શ્રીજીમહારાજને પ્રણામ. યુ.એસ.એ.માં રોબિન્સ વિલ ખાતે સ્તંભ સ્થાપનનો કાર્યક્રમ - સ્તંભોના ગોખમાં સદ્, મુક્તાનંદ સ્વામી અને સદ્, નિષ્કુળાનંદ સ્વામીનું રૂપ ધારણ કરીને બે કિશોરો ઊભા રખાયા હતા - સ્વામીશ્રીનું મંચ પર આગમન - આ બંને સદ્ગુરુઓના સ્ટેયું (કિશોરો)એ સ્વામીશ્રીને ખૂબ ભાવથી હાર પહેરાવ્યો - આ બંને સદ્ગુરુઓ છે તેમ જાણ્યું તેથી સ્વામીશ્રી દ્વારા ચરણસ્પર્શ - ગોખમાંથી ઊતરીને દંડવત્ કરતા કિશોરોને સ્વામીશ્રીએ રોક્યા. શ્રીજીમહારાજના સાક્ષાત્ આ પરમહંસો છે એવો ભાવ - પ્રમુખસ્વામી મહારાજના ધામગમન બાદ પૂ. મહંતસ્વામી મહારાજમાં સૌનું સ્વાભાવિક પણે જોડાણ - તેથી ઉત્સાહ પૂર્વક તેઓનો જય જયકાર - સ્વામીશ્રી ખૂબ ટોકે છતાં અતિ ઉત્સાહમાં બધા શહેરોમાં આવું બને - તેથી સ્વામીશ્રી નારાજ - પ્રમુખસ્વામી પહેલાં મારી જય બોલાવો છો તે જાણે મારી બે ભુજાઓ કાપી નાખો છો!

આવી જયથી તેઓશ્રીને ગભરામણ અનુભવાતી - અનન્ય પરાભક્તિ ગુરુમાં હોયતો જ આવા ઉદ્ગારો સંભવે - આ જ તેઓનું જીવન - પ્રમુખસ્વામી મહારાજ પણ શાસ્ત્રીજી મહારાજ અને યોગીજી મહારાજનું સ્મરણ કરતાં ગદ્ગદિત - પૂ. મહંત સ્વામી મહારાજ પણ ગુરુઓનાં સ્મરણમાં તલ્લીન - ગુણાતીત ગુરુઓની પરાભક્તિનો અમર વારસો આજે પણ ચાલ્યો જ આવે છે. આવા પરાભક્તિના એવરેસ્ટ શિખર સમાન પ્રગટ ગુરુહરિ મહંત સ્વામી મહારાજનાં ચરણોમાં કોટિ કોટિ વંદન.

૩. અબુધાબીથી અમેરિકાના કેપિટલ હિલ સુધી બી.એ.પી.એસ. દ્વારા દિવાળી અને અન્નકૂટોત્સવની ઉજવણી. (સ્વામિનારાયણ પ્રકાશ - ડિસેમ્બર ૨૦૧૮, પાના નં. ૪૦-૪૨)

દીપાવલિ - અન્નકૂટ ઉત્સવ દ્વારા ભક્તિ પરંપરામાં શ્રીજીમહારાજ દ્વારા એક અનોખી ઊર્જાની પૂર્તિ - એ દિવાળી અન્નકૂટ ઉત્સવને સ્વામીશ્રીએ વૈશ્વિક બનાવ્યો - તે દ્વારા જગતના અનેક દેશોની પાર્લામેન્ટ સુધી તેનો ઉજાસ - એક અનોખી આભા અનોખી શાન સાથે પ્રજા પર આ ઉત્સવની છાપ - આરબ દેશોમાં વસતા ભારતીયોના ઇતિહાસમાં એક અનેરા પૃષ્ઠનું ઉમેરણ - બી.એ.પી.એસ. સંસ્થા દ્વારા આ દેશમાં મંદિરનું નિર્માણ એ આશ્ચર્યજનક - ત્યાં તો એક નવા આનંદ-આશ્ચર્યનો અનુભવ - અબુધાબીમાં નિર્માણ પામતા બી.એ.પી.એસ. હિંદુ મંદિરનાં સ્થાન પાસે 'તુલીપ' ખાતે તા.૯-૧૧-૧૮ના રોજ સમગ્ર આરબ દેશોના ઇતિહાસમાં પ્રથમ વાર દિવાળી અને અન્નકૂટની ભવ્ય ઉજવણી - ભગવાન સ્વામિનારાયણ, અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજ, અવતારો સહિત શોભાયમાન દેવસ્વરૂપો સમક્ષ ૧૨૦૦ વાનગીઓ - મંદિરનાં પગથિયાં પર વાનગીઓ વડે દુબઈની શાન ગણાતા બુર્જ ખલીફા ઉપરાંત અન્ય સુંદર ઈમારતોનાં પ્રતીકોની પણ રચના - આ દિવ્ય દર્શનનો લાભ સવારે ૧૧ થી રાતના ૮ વાગ્યા સુધી - ૧૮૦૦ જેટલા સ્થાનિક ઉચ્ચ હોદ્દેદારો પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિઓ સહિત ૧૦,૦૦૦ ભક્તો દર્શનાર્થે - ૫૦ વધુ એસોસીએશનો અને સમાજના અગ્રણીઓ દ્વારા દર્શન લાભ - સ્થાનિક આરબ નેતાઓ પણ સહકુટુંબ દર્શનાર્થે - વિવિધ ભજન મંડળીઓ દ્વારા સમગ્ર દિવસ દરમ્યાન વિવિધ ભાષાઓમાં ભજન-કીર્તન-આધ્યાત્મિકતા પૂર્ણ વાતાવરણ. આ પ્રસંગે એક સુંદર પ્રદર્શનની રચના મંદિરનો મર્મ - નિર્માણ અને સંદેશની પ્રભાવક પ્રસ્તુતિ - B.A.P.S. હિંદુ મંદિરની અને કલ્ચરલ કોમ્પલેક્ષની ઝાંખી - વૈશ્વિક સંવાદિતા અને આધ્યાત્મિકતાનું સીમાચિહ્ન મંદિર બનશે તેવો સૌને વિશ્વાસ. પૂ. ઈશ્વરચરણ સ્વામી દ્વારા ઉપસ્થિત ૩૦૦ થી વધુ પ્રતિષ્ઠિત મહાનુભાવોને આશીર્વાદ - પૂ. બ્રહ્મવિહારી સ્વામીનો પણ શુભ સંદેશ. યુ.એ.ઈ.ના શાસકો, પ્રધાનો અને આ દેશના તમામ પ્રજાજનોનાં આરોગ્ય, સમૃદ્ધિ, સુખ શાંતિ અને તમામ ક્ષેત્રે સફળતા મળે તેવી પ્રાર્થના - મંદિર માટે જમીન આપવા બદલ યુ.એ.ઈ. સરકારનો આભાર - ભારતના રાજદૂતે મંદિર નિર્માણ કાર્યને અસામાન્ય તેમજ વૈશ્વિક શ્રદ્ધા પ્રગટાવનાર - ભારતનું ગૌરવ જન્માવનાર ગણાવ્યું હતું. યુ.એસ. કેપિટલ હિલ ખાતે પણ રાજધાની વોશિંગ્ટન ડી.સી. ખાતે સંસ્થાના આયોજન દ્વારા દીપાવલિ - નૂતન વર્ષની ઉજવણી - સંસ્થાના ૮૫ સ્વયંસેવકો દ્વારા ૮૩ થી વધુ કોંગ્રેશનલ સભ્યોને દીપાવલિની શુભેચ્છા - અમેરિકા ખાતેના ભારતીય રાજદૂત તેમજ વ્હાઈટ હાઉસના ડે. પ્રેસ સેક્રેટરી સહિત અન્ય મહાનુભવો ઉજવણીમાં - ટેક્સાસના સાંસદે ભારતીય અમેરિકનોની સફળતાનું કારણ તેઓ સુશિક્ષિત, જોશીલા તેજસ્વી અને ગતિશીલ છે તેમ જણાવ્યું - આ ઉત્સવની ઉજવણીનો મુખ્ય સંદેશ અમેરિકામાં ભારતીય સમાજનું શું મહત્ત્વ છે તેનો સૂચક છે. આ ઉત્સવ દ્વારા અમેરિકાની રાજધાની ખાતે ભારતીય પરંપરાની એક અનોખી છાપ.

❧ સમાપ્ત ❧